

VERGADERING VAN DE GENERALE SYNODE D.D. 19 JUNI 2020

Algemeen

De Generale Synode vergadert op 4 verschillende locaties Leeuwarden, Utrecht, Tilburg en Doorn. In Doorn zit het moderamen met verschillende adviseurs en medewerkers van het Dienstencentrum terwijl de afgevaardigden van de classes zijn 'verdeeld' over de andere drie locaties. In Leeuwarden vergaderen de 20 afgevaardigden van de classes Friesland, Groningen-Drenthe, Flevoland-Overijssel en Noord-Holland. Op elke locatie zijn twee (opname)technische mensen en is er secretariële ondersteuning door enkele medewerkers van het Dienstencentrum. Elke locatie wordt voorgezeten door de 'lokale' classis-predikant, in Leeuwarden waar ik aanwezig was is dat Ds Wim Beekman, terwijl vanuit Doorn het moderamen het geheel leidt. Het vergaderen op deze wijze is heel bijzonder en heeft naar mijn idee de sfeer van de gesprekken en discussies nogal negatief beïnvloed. Waar bij de gewone vergadering het vooral een gezamenlijk zoeken is naar een voor iedereen acceptabele oplossing leek het er nu, bij sommige onderwerpen zeker, meer op dat het moderamen de voorgestelde oplossing wilde 'doordrukken'. Ik heb nog geen enkele vergadering meegemaakt waarin de voorzitter zo vaak de vergadering moest schorsen voor intern overleg.

Nu een korte impressie van de verschillende agendapunten waarvan de onderliggende stukken zijn te vinden op de site van de PKN.

1. **Opening.** Ds De Reuver opent de vergadering met een korte overweging. Omdat we niet mogen zingen luisteren we naar een mooi gezongen 'Licht dat ons aanstoot' en het Cantique van Jean Racine.
2. **Appel nominaal.** Op de vergaderlocatie Leeuwarden zijn 20 stemgerechtigde leden, in Utrecht 19, in Tilburg 18 en in Doorn 3. Samen precies 60.
3. **Mededelingen.** De werkgroep die zich bezint over het ambt heeft verschillende inspiratieavonden in het land gehouden en zal alvorens met het eindrapport te komen ook nog inspraakavonden voor synodeleden organiseren.
4. **Visienota, bespreking.** Na een korte inleiding van Ds De Reuver wordt per locatie van gedachten gewisseld. De bevrijdende grondtoon van de nota is 'genade'. De nota 'van U is de toekomst' hanteert het beeld van een kerk rond twee altaren. De ene in de kerk en de andere midden in de samenleving kunnen niet zonder elkaar. De liturgie van de kerk moet worden verbonden met de liturgie van het dagelijks leven.

De nota wordt positief ontvangen al worden kritische opmerkingen gemaakt over de te grote hoeveelheden Bijbelteksten. Ook wordt gevraagd om meer specifieke aandacht voor de huidige omstandigheden door corona en duidelijke samenwerking met de werkgroep eredienst en kerkmuziek. De nota biedt perspectieven voor de kerk in de toekomst. Wat mij geweldig aanspreekt is het volgende: *De kerk is niet een bedrijf dat we moeten redden, de kerk leeft van verbondenheid met Jezus Christus; we volgen Hem. Daarom zeggen we niet: Jezus is daar waar de kerk is, maar: waar Jezus is, daar is de kerk. We strekken ons uit om daar te zijn waar Jezus is.*

5. **Visienota, besluitvorming.** De nota wordt met een grote meerderheid aangenomen maar pas nadat toegezegd is dat, in samenspraak met de generale raad voor advies, de tekst op basis van de gemaakte opmerkingen wordt aangepast. In de volgende vergadering komt de aangepaste tekst terug en ook een voorstel voor de wijze waarop de visienota in gemeenten kan worden behandeld.

6. **Benoemingen.** In een zitting met alleen synodeleden worden een groot aantal benoemingen goedgekeurd.

7. **Kerkordeaanpassingen.** De eerste serie betreft aanpassingen van de kerkorde (KO) artikelen over de regeling voor tijdelijke diensten. Het is de zogenoemde 2de lezing, d.w.z. een, op basis van opmerkingen van kerkenraden en classes, aangepaste tekst. Met nog een beperkt aantal, niet inhoudelijke, tekstaanpassingen worden de aangepaste KO artikelen vastgesteld.

De tweede serie betreft het in de KO verankeren van de positie van vrijgevestigde geestelijke verzorgers in de eerste lijn. Dit komt voort uit het regeerakkoord waarin wordt gesteld dat iedere Nederlander gebruik kan maken van professionele eerstelijns geestelijke zorg. De vraag is nu of er een formele relatie moet zijn tussen de geestelijke verzorger (dominee of kerkelijk werker) en de kerk (gemeente, werkgemeenschap, ring of classis). Sommige leden zijn bang dat een kerkelijke verbinding een drempel opwerpt voor de 'zorgvrager'. Anderen vragen zich af of de geestelijke verzorgers zelf wel een kerkelijke inbedding willen. Door een onzorgvuldige behandelvolgorde ontstaat de merkwaardige situatie dat de wijzingen in de KO artikelen afzonderlijk worden goedgekeurd maar dat het gehele voorstel wordt afgewezen. Het had heel veel discussie geschied als eerst dit tegenvoorstel was behandeld!!

8. **12-jaarsregeling.** In de vergadering van april 2018 heeft de generale synode in het kader van de mobiliteit, onder voorwaarde besloten tot invoering van een 12-jaarsregeling. Dit is de wenselijk geachte duur dat een predikant aan één gemeente is verbonden. De voorwaarde hield in dat de regeling moet voorzien in een behoefte en betaalbaar moet blijven. Aan de classispredikanten is gevraagd na te gaan of die behoefte er is. Uit de rapportage van de classispredikanten blijkt dat er een behoefte is en ook weer niet zo groot is dat de regeling onbetaalbaar wordt. Besloten wordt om de regeling in te laten gaan per 1 januari 2021. Er is nog een 'noodrem' ingebouwd inhoudend dat de regeling wordt ingetrokken als over 5 jaar blijkt dat er meer dan 50 keer gebruik van is gemaakt.

9. **Categoriaal pastoraat.** Het categoriaal pastoraat betreft de geestelijke verzorging in o.a. de krijgsmacht, gevangenissen en verzorgingshuizen. Voorgesteld wordt om de synode uit te breiden met twee vertegenwoordigers van dit bijzondere pastoraat. Uit de discussie blijkt dat veel synodeleden erg terughoudend zijn om de synode weer uit te breiden. Met een nipte meerderheid wordt het voorstel aangenomen. Eerst zullen twee adviseurs de vergaderingen bijwonen waarna dit kan overgaan in twee vaste vertegenwoordigers.

10. **Werkzaam vermogen.** In de vergadering van november 2019 is al inhoudelijk gesproken over het voorstel om het beschikbare vrije vermogen van de PKN-gemeenten werkzaam te maken voor het werk van de kerk. Ter tafel ligt een rapport waarin o.a. geschat is dat het vrije vermogen van diaconieën en kerken wel een miljard euro bedraagt. Ook ligt er een concreet voorstel om een internet platform op te richten waar voorstellen en projecten kunnen worden ingediend en gekoppeld aan financiële middelen. In de discussie blijkt dat er grote instemming is om het beschikbare vrije vermogen werkbaar te maken. Ook een minder scherpe scheiding in besteding van diaconale gelden en kerkrentmeesterlijke middelen wordt wenselijk geacht. Er is evenwel ook veel weerstand tegen het voorstel. Als problemen worden onder andere genoemd:

- Het bedrag van 1 miljard, dat vooral vanwege de grootte ervan royaal de pers heeft gehaald, wordt betwist. Het is opgebouwd uit het eigen vermogen minus de boekwaarde van kerkelijke vaste activa (pastorieën, kerkgebouwen en ander kerkelijke gebouwen) en de continuïteitsreserve. Als continuïteitsreserve worden de totale jaarlasten van een gemeente genomen. Juist hiertegen worden grote bezwaren ingebracht. De gemeente gaat immers voor een veel langere periode verplichtingen aan! Iemand rekent voor dat het beschikbare vrije vermogen

tot nul is gereduceerd als uitgegaan wordt van een continuïteitsreserve die gelijk is aan drie jaarlasten.

- Dat dit bedrag in de media is gekomen zou wel eens erg ongunstig kunnen werken voor de komende actie Kerkbalans vinden enkelen. Het ontstane beeld van een kerk die zit met potten geld klopt niet en moet worden bijgesteld.
- Er wordt onvoldoende rekening gehouden met de eigen (financiële) verantwoordelijkheid van de plaatselijke gemeente. Het voorstel ademt te veel de geest van verplichting. Dit werkt niet!

Bij de stemming over het voorstel blijkt dat de synode unaniem van mening is dat de beschikbare vrije vermogens werkzaam gemaakt moeten worden, ook voor activiteiten buiten de eigen gemeente. Voor de voorgestelde uitwerking is geen meerderheid. Besloten wordt dat de Dienstenorganisatie, rekening houdend met de kritische opmerkingen, een andere concretisering zal uitwerken en opnemen in het strategische meerjarenplan dat in de komende synodevergadering ter tafel zal komen.

11. **Rondvraag.** Gevraagd wordt dat de kerk zijn stem verheft in het huidige racismedebat.

12. **Sluiting.** Voor de sluiting door de voorzitter nemen we nog afscheid van Ds Pettinga uit Monnikendam die namens de classis Noord-Holland bijna 8 jaar synodelid is geweest.